

Pavel Blažek: Správní trestání v kontextu demokratického státu, Masarykova univerzita, Brno 1996

Vojtěch Šimíček

Publikaci „Správní trestání v kontextu demokratického státu“ jsem přečetl při jedné jízdě vlakem. Tato informace zdánlivě do recenze nepatří a nenarážím jí ani na celkový rozsah práce. Chci pouze říci, že recenzovaná publikace je psána natolik poutavým a zajímavým stylem, že nemusí být čtena pouze v ponurém příšeří studoven a pracoven, kde neexistují prakticky žádné rušivé vlivy, ale že může představovat i – s trochou nadsázky – ten typ četby, označovaný velmi často jako „četba k vodě“ nebo „četba do vlaku“.

Poté, co autor čtenáře seznámil s některými skutečně nejobecnějšími otázkami („Člověk jako tvor společenský a politický“), se dále zabývá problematikou dělby moci („O výkonné státní moci“) a pojetím správního práva jakožto „řádu veřejné správy“. V dalších částech práce upřel autor svou pozornost na problematiku viny a trestu, a to ve dvou rovinách: jako na etický a jako na právní problém. Závěrečná kapitola se zabývá konkrétními pozitivně právními otázkami správního trestání.

Celý způsob zpracování, práce s odkazy, připojený seznam literatury apod. nasvědčuje o velmi širokém autorově teoretickém zázemí. Z celé práce navíc vyzařuje skutečnost, že se autor při jejím vytváření bavil (viz např. časté lingvistické vsuvky), že chce se čtenářem komunikovat, provokovat ho k myšlení a ne pouze mechanicky předávat určité informace. Osobně mne navíc velmi potěšila autorova spojení čistě faktografických údajů s exkursy z oblasti literatury. Za velmi vhodné a do značné míry originální pokládám zejména postup na stranách 63–68, kde autor na několika názorných příkladech z literatury demonstruje některé obecné problémy viny a trestu, mající samozřejmě i své pozitivně právní důsledky.

Celkově lze konstatovat, že styl autorovy práce značně převyšuje některé odborné právnícké publikace „komentářového“ typu, které do určité míry degradují právo na pouhé řemeslo a nesnaží se odpovídat na otázky typu „proč“ existují některé problémy, nýbrž pouze ukazují normativní způsob, „jak“ je právo řešit.

Určitou výhradu je snad možno mít k jisté „nedisciplinovanosti“ autora, kde

v některých pasážích (zejména v první části práce) odbíhá příliš daleko od vlastního tématu (např. jeho osobní pohled na úředníky na str. 24) a čtenář si není zcela jist, zda autor promyšleně směřuje ke stanovenému cíli nebo mu pouze sděluje některé postřehy, které mu už déle „leží v hlavě“.

Rovněž pochyby vyvolává samotný název práce, který příliš nekorresponduje s jejím obsahem (snad až do str. 85). Celá koncepce práce totiž spíše připomíná úvod do teorie státu a práva a možná by stálo za úvahu, zda by autor v tomto směru svou práci nechtěl pře/dopracovat. Nepochybují totiž o tom, že by autorův styl studentům velmi vyhovoval a že by podobná učebnice byla velmi vyhledávaná.

Osobně za velmi zajímavý pokládám autorův vztah k normativní teorii. Na několika místech totiž sice deklaruje, že nepatří mezi její „zastánce“ (str. 37), ale oceňuje její „dokonalé pochopení práva „zevnitř“, tedy jeho logické struktury a vnitřních vazeb“ (str. 38). Autor tedy normativní teorii nepřijímá, je však zajímavé, že prakticky vždy, když se pokouší o určitou definici nebo vyjasnění pojmů, vypomáhá si právě odkazy na vysvětlení normativistů. Čtenář proto může nabývat dojem, že autor sice „chce být dobrým právníkem, ale zároveň chce zůstat člověkem“. Jinými slovy se autor instinktivně (pokud se zabývá právem) přiklání k pozitivismu, je si však vědom nedokonalých možností, kterými právo disponuje a cítí, že právo dává odpovědi pouze na mizivé množství otázek, se kterými se v životě setkáváme.

I v tomto přístupu spatřuji klad recenzované publikace, kterou celkově pokládám za kvalitní, promyšlenou a především navýsost zajímavou.